

РИНОК ПРАЦІ ЄВРОПИ: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ І ПРОБЛЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Розвиток ринку праці європейських країн протягом ХХ ст. пройшов чотири етапи, для яких є характерною поступова його лібералізація. Важливими факторами, що впливають на європейський ринок праці на сучасному етапі, є глобалізація економіки та зумовлені нею регіоналізація. В результаті посилення конкурентної боротьби на світових ринках уряди європейських країн намагаються дотримуватись інноваційної моделі розвитку економіки, вплив якої на розвиток ринку праці є визначальним.

Але найголовнішим фактором, який впливає на ринок праці європейських країн на сьогоднішній день, є світова економічна криза. Антикризова політика в напрямку боротьби із безробіттям розрізняється в залежності від країни. Це зумовлено існуванням двох моделей державного регулювання трудових відносин: рейнської та англосаксонської. Рейнська модель виходить з того, що власники робочої сили займають більш слабкі позиції порівняно із роботодавцем і тому потребують державного захисту і підтримки, зокрема гарантій зайнятості. За англосаксонської моделі вважається, що працівники і роботодавці є рівносильними сторонами переговорного процесу, і тому державне втручання у функціонування ринку праці є мінімальним.

Типовими представниками країн із рейнською моделлю регулювання трудових відносин є Німеччина та Франція. Не дивлячись на деякі відмінності у ринках праці цих країн, спільною для них є соціальна направленість державного регулювання відносин зайнятості, наявність певних гарантій зайнятості для робочої сили та значної фінансової допомоги безробітним. Із початком економічної кризи були застосовані такі інструменти захисту від масового безробіття, як гнучкий графік обліку робочого часу, скорочений робочий час (коли держава відшкодовує частину втрачених працівником доходів через перехід на неповний робочий

тиждень), різні пільги роботодавцям, які уникають масових звільнень та займаються підвищенням кваліфікації або перепідготовкою своїх працівників тощо. Ці заходи дозволили уникнути масового безробіття та забезпечити деяке зростання кількості робочих місць в кінці 2009 року.

Великобританія є засновницею і типовим представником англосаксонської моделі регулювання трудових відносин. Особливостями ринку праці цієї країни є мінімальне втручання уряду в його функціонування, відсутність субсидій на створення робочих місць, гарантій зайнятості за наявності добре розвиненої системи соціального страхування та державних програм, направлених на пристосування молоді та безробітних до професійно-кваліфікаційних вимог роботодавців. Із початком кризи уряд здійснив значні інвестиції у деякі галузі економіки, і у другій половині 2009 року тут спостерігалось деяке зростання кількості робочих місць. В інших же галузях продовжувалось скорочення зайнятості, не дивлячись на деякі заходи, прийняті роботодавцями, зокрема, відправлення у неоплачувану відпустку, збільшення кількості робочих змін, посилення гнучкості робочого графіку тощо.

Найбільш ефективною і зваженою виявилася антикризова політика у Нідерландах. Не дивлячись на те, що у часи економічного зростання в сфері регулювання трудових відносин уряд дотримувався підходів, близьких до англосаксонської моделі, із початком кризи були вжиті заходи, багато в чому схожі на ті, які використовувались у Німеччині. В результаті у 2009 році вдалося досягти одних із найнижчих показників безробіття у світі.